

Cilt: 3 Sayı: 1 Yıl: 2020

e-ISSN: 2636-8544

Hakemli dergidir.

Yılda 2 sayı (Haziran-Aralık)
yayınlanır.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/by>

Sahibi

Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim
Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi
Güvenliği Merkezi (BİL-BEM)

Editör

Fahrettin ÖZDEMİRÇİ

Editör Yardımcıları

Özgür KÜLCÜ
Bahattin YALÇINKAYA
Burcu YILMAZ

Yabancı Dil Editörleri

Özgür KÜLCÜ
Özlem GÖKKURT DEMİRTEL

Editör Kurulu

Fahrettin ÖZDEMİRÇİ
Fazıl GÖKGÖZ
Hayri SEVER
Hrvoje STANČIĆ
John GATHEGİ
Özgür KÜLCÜ
Özlem GÖKKURT DEMİRTEL
İbrahim ARPACI
Kımız DALKIR
Nevzat ÖZEL
Bahattin YALÇINKAYA
M. Altay ÜNAL
Sefer YAZICI
Mehmet TORUNLAR
Burcu YILMAZ

Yönetim Yeri:

Ankara Üniversitesi
Bilgi Yönetim Sistemleri
Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği
Merkezi (BİLBEM)
Gölbaşı 50. Yıl Yerleşkesi
BEYAS Binası 06830
Gölbaşı/ANKARA

İletişim:

bydersisi@ankara.edu.tr

bydersisi@gmail.com

bilbem@ankara.edu.tr

Tlf: (0312) 484 51 89

Editörden...

COVID-19 ve Bilgi Yönetimi

Krizler insanı her zaman ilerlemeye ve yeniyi aramaya zorlamaktadır. Dünyada yeni keşiflerin, yeni yaklaşımların, kısacası yeniliklerin genelde insanlığın zor zamanlar yaşadığı dönemlerde hız kazandığını görüyoruz. Salgınlar yalnızca bir sağlık sorunu değil, öncelikle siyasi, sosyal, ekonomik, psikolojik sonuçları olan evrensel krizler olarak ortaya çıktığı döneme ve sonrasına her zaman damgasını vurmuştur. COVID-19 salgını da dünyanın geleceğine yeni biçim veriyor. Bu bağlamda da COVID-19 her yönüyle yenilikleri beraberinde getirmiş ve getirmeye devam etmektedir.

Teknolojik yenilikler, iklim değişiklikleri, salgın hastalıklar her alanda hızla dünya koşullarını değiştirirken; bilginin üretiminde, içeriğinde, niteliğinde, saklanmasında, erişiminde kısaca bilginin yönetiminde de her geçen gün yeni yol haritalarının hazırlanmasına neden olmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin her geçen gün sosyal yaşamı, çalışma yaşamını değiştirmeye başladığı tartışılırken, gelişmelere yön verilmeye çalışılırken COVID-19, insanlığı tartışmayı bir kenara bırakıp eyleme geçmeye zorladı, gelişen teknoloji ile dijitalleşen dünyayı beklenenden daha hızlı ve her alanda dijital ortamın içine sürükledi. Devletler ve kurumlar hızla yeni duruma uyum sağlamak için harekete geçti ve kullandıkları elektronik bilgi/belge yönetim sistemlerinin sağladığı kolaylıkları yaşadı ve her alanda, her aşamada kullanmaya başladı ya da kullanmak zorunda kaldı. Bu süreçte elektronik bilgi/belge yönetim sistemleri, devlet ve kurum yönetimlerine iş ve işlem süreçlerini sürdürebilmek, görevlerini yerine getirebilmek ve hizmetlerini devam ettirebilmek için önemli bir platform olduğunu gösterdi. Bu bağlamda devletlerin, kurumların yapısal, işlevsel, yönetsel ve yönetimsel değişimlerine eş zamanlı olarak elektronik bilgi/belge yönetim sistemleri hızla yenilenmek ve geliştirilmek durumunda kaldı ve uygulamalar hızla hayata geçirilmeye başlandı.

COVID-19 sürecinde, verilerin analizi, anlamlandırılması ve yaşanan soruna hızlı ve doğru çözüm bulunması, isabetli kararlar verilebilmesi en çok arzu edilen durum oldu. Kararlar değerlendirilirken, etkileri tartışılırken hangi veriye/bilgiye dayanarak kararın alındığı öncelikle sorgulanır oldu. Yeterli veri/bilgiye sahip olmak, veri/bilgi paylaşımı en çok duyduğumuz kelimeler oldu. Bu süreç karşılaşılan sorunları hızlı bir biçimde çözebilmek için bilgi yönetiminin ne kadar önemli olduğunu bir kere daha gösterdi.

Başarıya giden yol bilgi yönetiminden, nitelikli ve etkin bilgi yönetiminin yolu ise zamanında doğru veri işlemekten ve analiz edebilmekten geçer. Veri/bilgi bir analiz sürecinden geçmeden değer kazanamaz, anlam kazanamaz. Veriyi doğru işleyerek analiz edebilenlerin, anlamlandırılanların her zaman bir adım önde olduğu bilgi çağında yaşıyoruz. Verilerin işlenmesi, analizi, anlamlandırılması, karar süreçlerine yansıtılması çağımızın gerektirdiği yönetim eylemlerinin en önemli unsuru haline geldiği bir dönemden geçiyoruz.

Hangi alanda olursa olsun ekiplerin başarılı çalışmalar yapabilmesi için güncel ve doğru işlenen veriye, verilerin çok kısa sürede analiz edilerek anlamlandırılmasına ve karar verilerek eyleme geçilmesine ihtiyaç vardır. Veri/bilgi üretmek kadar, veriyi/bilgiyi işlemek, analiz etmek, anlamlandırmak için de bilgi yönetim ekibine ihtiyaç vardır. Krize/sorunlara çözüm bulmaya çalışan uzman ekiplerin bir de verinin, bilginin, belgenin yönetimi ile uğraşması, emeğini uzmanlık gerektiren asıl yapması gereken işe odaklayamamasına neden olmaktadır. Artık günümüzde hangi alanda olursa olsun çalışma/araştırma ekibi oluşturulduğunda ilk yapılması gerekenlerden birisi de bu çalışma/araştırma ekibinin ayrılmaz parçası olarak “bilgi yönetimi ekibi” oluşturulması gerektiğidir. Aksi takdirde çok yetenekli ve deneyimli ekiplerin bile başarıya gitmesi imkânsız hale gelecektir. O halde veriler nasıl toplanmalı, nasıl işlenmeli, nasıl analiz edilmeli, nasıl yönetilmeli ve bunu kim/kimler yapmalı; üzerinde ciddi olarak düşünülmesi ve harekete geçilmesi gereken temel hususları oluşturmaktadır. Bilginin ve bilgi yönetiminin örgütlenmesi ile insan kaynağının örgütlenmesi birlikte gerçekleştirilebildiği oranda başarı sağlanabilecektir. Düşünen varlık olarak insan, akıl yürütmek üzere kendi analiz yöntemlerini, algoritmalarını ortaya koymak zorundadır. COVID-19 çalışmalarında başarıyı, bilgi yönetim örgütlenmesi ile insan kaynağının örgütlenmesi daha ileriye götürecektir.

Bilgi sistemleri birbirleriyle entegre çalışabilen, birbirleriyle veri/bilgi alabilen sistemler olmak zorundadır. Alınacak bir kararın etkilerinin neler olabileceğini önceden bilmek önemlidir. Bir karar almadan önce kararın kaç kişiyi, kurumu etkileyeceği ve etki boyutları (ekonomik, psikolojik, sosyal, vb.) analiz edilebilmelidir. Örnek; kronik hastalığı olanlarla ilgili bir karar alınacağı zaman bilinmesi gereken bir den çok parametre karşımıza çıkacaktır. Kronik hastalığı olanların; yaş aralıkları, çalışma hayatında aktif olanların sayısı, çalıştıkları sektörler, ne kadarı kamu kurumlarında, ne kadarı kritik sektörlerde, hangi pozisyonlarda çalışıyor. Bunların analiz edilerek anlamlı sonuçlar çıkarabilmek için birden fazla bilgi sisteminin etkileşimli olarak analiz edilmesi gerekir. Böylece isabetli kararlar verilebilir.

COVID-19 ile birlikte dijital vatandaş, dijital ekonomi, dijital eğitim, dijital çalışma, dijital toplantı, dijital sağlık, dijital teşhis, dijital tedavi, vb. kavramları çok daha fazla telaffuz eder olduk ve yaşanan bu süreçte her alanın, her işin, kendine dijital platform oluşturma, dijital dünyada yer bulma çalışmasını hızlandırdığına şahit oluyoruz.

Sağlığımızı korumak için, kişiselleştirilmiş bilgi sistemleri ile sağlığın anlık izlenebileceği uzaktan sağlık hizmeti sistemleri (sağlığın korunması, teşhis ve tedavi süreçlerinin planlanması, vb.) hayatımıza giriyor. Sağlığımız için gönüllü ya da zorunlu olarak her an izlenmemize izin vermek zorunda kalacağız ve bunu normal karşılayacağız. Birçok alanda kontrolümüzü çok yakın gelecekte bilgi sistemlerine bırakacağız.

Toplum olarak, birey olarak bilgiden bilgi edinmeyi, edinilen bilgiyi hayatımızın tüm süreçlerinde kullanmayı ve uygulamayı öğrenmemiz gerekiyor. Topluma ve bireylere bilgi konusunda “bilgi eğitimi” verilmesi yakın geleceğin önemli alanlarından birisi olacaktır.

Salgın nasıl bir dünya bırakacak? Artık hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı, eskisi gibi devam edemeyeceğini anlamamız ve bundan sonraki yol haritamızı ona göre çizmemiz gerektiğinin bilincinde olarak çalışmalarımızı sürdürmeliyiz.

Bilgi yönetim sistemleri şimdiye kadar olduğundan daha fazla ve geriye dönüşü olmayan bir yapılanmayla toplumların, devletlerin, kurumların sürdürülebilirliğini sağlamak, hizmetlerini devam ettirebilmek için önemli platform olmaya devam edecektir. Devletlerin, kurumların çalışma kültürünü, iş yapma yöntem ve tekniklerini yeni şartlara uyum sağlayacak biçimde yeniden yapılandırması gerekiyor. Bilgi yönetim sistemleri devletin ve kurumların mekândan bağımsız, mesai sınırlamasız uzaktan çalışmalarına imkân sağlarken; devletlerin, toplumların, kurumların yeniden yapılanmasına da etki edeceği açıkça görülmektedir.

Teşekkür

Dergimizi, takip eden araştırmacı ve okurlarımız ile hakemlerimizden gelen önerilerle geliştirmeye ve yenilemeye devam ediyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde görev yapan genç meslektaşımız Dr. Sefer YAZICI Dergimiz Editör Kurulu ve Hakem Kurulu’na katılmıştır. Disiplinlerarası yaklaşımla yayın hayatını sürdüren Dergimizin Hakem Kurulu’na bu dönemde, Karabük Üniversitesi Edebiyat

Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR ile Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Güray SOYDAN hocalarımız katılmıştır. Varlıklarıyla, bilgi birikim ve deneyimleri ile Dergimize verdikleri destek için kendilerine teşekkür ederim.

Yılda iki sayı ve elektronik olarak yayımlanan, açık erişim yaklaşımını benimseyen Bilgi Yönetimi Dergisi, 3'üncü yılında 5'inci sayısı ile okurlarıyla buluşuyor. Bu sayımızın zamanında yayınlamasını sağlayan araştırmacı yazarlarımıza ve değerli zamanlarını ayırarak kısa sürede makaleleri inceleyip, sürecin aksamadan devamını sağlayan editörlerimize ve bu sayıya hakemlik yaparak değerli zamanlarını ayıran, görüş ve değerlendirmelerini bizimle ve yazarlarla paylaşarak katkı sağlayan Prof. Dr. Ali Özçağlar, Prof. Dr. Bülent Yılmaz, Prof. Dr. Coşkun Polat, Prof. Dr. Fatoş Subaşıoğlu, Prof. Dr. Hüseyin Odabaş, Prof. Dr. Özgür Külcü, Prof. Dr. Yasemin Gülbahar, Doç. Dr. Fikret Arı, Doç. Dr. İbrahim Arpacı, Doç. Dr. Kımız Dalkır, Doç. Dr. Semra Gündüç, Dr. Öğr. Üyesi Bahattin Yalçınkaya, Dr. Öğr. Üyesi Türkay Henkoğlu, Dr. Mehmet Altay Ünal, Dr. Şahika Eroğlu hocalarımıza verdikleri destek ve sağladıkları katkı için teşekkür ederim.

Gelecek sayılarda buluşmak üzere...

Saygılarımla,

30 Haziran 2020, Gölbaşı-Ankara
Prof. Dr. Fahrettin ÖZDEMİRÇİ
Editör
BİL-BEM Müdürü